

The background of the entire image is a light gray gradient. It is decorated with numerous realistic water droplets of various sizes. Some droplets are clustered in the top left corner, while others are scattered across the bottom right. Each droplet has a soft shadow and a highlight, giving it a three-dimensional appearance.

תקשורת ודמוקרטיה

ליאת דודו

אז מהי דמוקרטיה?.....

הגדרה מויקיפדיה:

דמוקרטיה:

שיטת ממשל בה יש לאזרחים יכולת וזכות להשפיע על המדיניות הציבורית במדינתם באופן חוקי וממוסד

"הבסיס של הדמוקרטיה היא החרות" – אריסטו

"שלטון העם, על ידי העם, למען העם" – אברהם לינקולן

דמוקרטיה כתפיסת עולם היא מושג דינמי, מתפתח ומשתנה המגלם בתוכו ערכים מתנגשים

[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=CBCIDCXWR_O](https://www.youtube.com/watch?v=CBCIDCXWR_O) •

[/HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/THE.ISRAEL.DEMOCRACY.INSTITUTE/VIDEOS/1513784921967738](https://www.facebook.com/the.israel.democracy.institute/videos/1513784921967738) •

[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/USER/ISRAELDEMOCRACYINS](https://www.youtube.com/user/israeldemocracyins) •

[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=ZBXZRMLPLV8](https://www.youtube.com/watch?v=ZBXZRMLPLV8) •

המכון הישראלי לדמוקרטיה (3 ד')

מהם הערכים המרכזיים בדמוקרטיה?

חירות

פלורליזם

שוויון בפני החוק

חופש הביטוי

זכויות מיעוטים

• **חירות:** זכותו של אדם לנהל את חייו ולממש את עצמו בהתאם לצרכיו ולרצונותיו, כל עוד אינו פוגע בזולת.

• **פלורליזם:** הכרה בשונות של הפרטים והקבוצות במדינה, והלגיטימציה של כל קבוצה לשמור על ייחודה, ולפעול על פי השקפת עולמה.

• **שוויון בעיני החוק:** כולם שווים בפני החוק: אותם חוקים תקפים הן לגבי האזרח באשר הוא והן לגבי בעלי התפקידים הבכירים במדינה (נשיא, שרים, ח"כ, שופטים). כל מי שעובר על החוק יועמד לדין על פי אותם חוקים.

• **חופש ביטוי:** מכיל בתוכו שני ערכים/זכויות: חופש הביטוי וחופש המידע. הזכות של כל אדם לבא ולהביע דעתו על כל דבר ובכל דרך (מאמר, שיחה, יצירת אמנות, הפגנה וכו'). וכן הזכות לשמוע/ לקרוא/לצפות בכל התבטאות של כל אחד אחר.

• **זכויות מיעוטים:** כל קבוצת מיעוט שואפת לשמר את עצמה ואת הזהות שלה, ועל כן, נדרשת הכרה של המדינה בקבוצת המיעוט ומתן האפשרות לשמר את הייחוד והזהות שלה (הגדרה עצמית, הכרה בשפה, תכניות לימודים ייחודיות וכד'). קבוצות מיעוט היא כל קבוצה שיש לה מרכיבים ייחודיים שמבדילים אותה מקבוצת הרוב במדינה: דת, שפה, תרבות, מוצא אתני או מורשת.

דיון כיתתי

**מה בעיניכם חשיבותה של תקשורת
במדינה דמוקרטית?**

הדימויים של התקשורת:

- התקשורת מתווכת בין קהל לבין מוסדות

- התקשורת כלב השמירה של הדמוקרטיה

- התקשורת היא זירה ציבורית

• התקשורת כמתווכת בין קהלים לבין מוסדות:

אמצעי התקשורת נמצאים במרכז ומעבירים מסרים בין החלקים השונים בחברה. התקשורת מתווכת בין המייצגים למיוצגים (למשל מאפשרת לפוליטיקאים להציג את מדיניותם לקהל ומאפשרת לקהל לבטא ביקורת כלפי הפוליטיקאים והשלטון).

יכולת התקשורת לתווך מעניקה לה עוצמה רבה ולקיחת חלק פעיל בתהליכים חברתיים.

• התקשורת כ"כלב שמירה של הדמוקרטיה":

אמצעי התקשורת משולים לכלב שתפקידו לעקוב ולהתריע אחרי פעולותיהם של השליטים והממסד, ממש כפי שנוהג "כלב שמירה". אנשי התקשורת הם שליחי הקהל ומנגנון פיקוח על השלטון.

התקשורת מדווחת ומתריעה בפני הציבור מפני כל חריגה מהסדר הטוב והמנהל התקין ומעוררת את תשומת ליבו של הציבור. לכן היא מרבה לפרסם פרסומים שליליים וביקורת על הממסד.

התקשורת כזירה ציבורית:

התקשורת משולה לזירה שאליה מתנקזים הדעות השונות והשיח הציבורי. הנושאים המועלים בה קובעים את סדר היום הציבורי. מעמד זה מאפשר לתקשורת את היכולת להצניע/להעצים/להבליט/להסתיר עימותים ואירועים שונים בהתאם לשיקולים שונים.

עבודת כיתה:

בחרו מקרה אחד שמציק לך. הצג כתבה/סרטון בנושא.
הסבירו כיצד בא לידי ביטוי כוחה של התקשורת בסיקור האירוע שבחרתם (אלו מהדימויים התקשורת מילאה).

התנגשות בין ערכי הדמוקרטיה

מעשיו של אדוארד סנודן

(עובד לשעבר בסוכנות לביטחון לאומי של ארצות הברית שהתפרסם בהדלפת מידע סודי על תוכניות המעקב של הסוכנות)

אתר ויקיליקס

(אתר אינטרנט המציג ידיעות שהודלפו למערכת האתר בעילום שם למרות הגבלות צנזורה, סיווג ביטחוני או הגנת הפרטיות)

[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=AX26RIZ1WBE](https://www.youtube.com/watch?v=AX26RIZ1WBE)

אתיקה וחופש הביטוי: איזונים והגבלות

חופש ביטוי- הזכות של כל אחד להביע את דעתו בכל נושא, בכל זמן, בכל מקום ובכל מדיום (שיחה/מכתב/צורת לבוש/יצירה אמנותית/ מאמר/ ציור/ שיר/הפגנה) חופש ביטוי הוא אבן יסוד בכל מדינה דמוקרטית ונחשב לאחת מזכויות האדם הבסיסיות, אך לעתים הוא מוגבל באמצעות חקיקה, כאשר הוא מתנגש בערכים אחרים. גבולותיו נתונים בוויכוח מתמיד.

באמצעות דיון חופשי אפשר להשוות, לחקור ולבחור מבין כל הדעות את המתאימה לנו.

בזכות חופש הביטוי אפשר להשיג מטרות בדרך של שכנוע ולא בדרך כוחנית ואלימה.

חופש מידע- הזכות של כל אחד לקבל מידע על התנהלות השלטון ותפקודו. זרימה של מידע מבטיחה פעילות יעילה של המוסדות ומגבירה את מעורבות האזרחים בפעילות הממשל ("זכות הציבור לדעת")

קיימים ערכים מתנגשים

חופש הביטוי והעיתונות אינו בלתי מוגבל!

גם במדינות דמוקרטיות כפופים העיתונאים להגבלות שונות.

הגבלות חיצוניות

חוקים, כללים, תקנות שנקבעו ע"י הרשות המחוקקת.

הזכות לשם טוב (איסור לשון הרע)

הגנת הפרטיות,

צו איסור פרסום

צנזורה צבאית (בג"צ קול העם)

סוביודיצה

הסתה (שיח שנאה)

קניין רוחני, זכויות יוצרים

הגבלות פנימיות

חוקים שהעיתונאים ומוסד התקשורת קבעו לעצמם

תקנון האתיקה של מועצת העיתונות

מסמך נקדי

צנזורה עצמית ופנימית

נתחיל עם הגבלות חיצוניות....

הזכות לשם טוב (איסור לשון הרע)

החוק בא להגן על כבודו ושמו הטוב של אדם.

אסור לפרסם ביטויים העלולים להשפילו ולבזותו בעיני הציבור (בשל מעשים התנהגות או תכונות המיוחסות לו, מוצאו או דתו),

אסור לפרסם ביטויים העלולים לפגוע במשרתו או בעיסוקו

אבל! החוק מעניק הגנה למי שמפרסם לשון הרע במקרים הבאים:

1. אם הדבר שפורסם היה אמת – העיתונאי או הנתבע חייב להוכיח "אמת דברתי"
2. אם יש בפרסום עניין ציבורי – בנוגע לדמויות ציבוריות, נבחר ציבור (מותר להציג עובדות מביכות, כאשר הן נכונות).
3. אם הפרסום היה בתום לב (אם מדובר על הבעת דעה, ביקורת על יצירה שפורסמה ברבים או שנעשתה בשידור חי)

"עניין ציבורי"- העניין שיש לציבור בעובדות שפורסמו, כשיש אינטרס לגיטימי לדעת את הפרטים ותועלת בידיעה, כדי לגבש דעה בעניינים ציבוריים ואורח החיים שלנו.

למשל: מידע על שימוש פוליטיקאים בתקציב, מצב בטחוני.

"עניין לציבור"- עניין המעניין את הציבור אך לא בהכרח חשוב לתועלתו. יכול להכיל כל נושא שיש בו כדי לעניין אדם, ולו גם מטעמי סקרנות ויצר הרכילות.

למשל: כתבה על מוצר חדש שיוצא, דוגמן שהתחתן.

(דרך אפשרית לזכור: ציבורי – צריך / לציבור – לא צריך)

דוגמאות

- אורן חזן נגד עמית סגל ולהיפך
- "החייל האמיץ חננאל" ויאיר לפיד
- אמסלם לא לבד
- לוקץ' ונצ'י נצ' על איסור השימוש ב"נאצי"

קונפליקט בין "זכות הציבור לדעת" לבין "הזכות לשם טוב" באמצעות צפייה בתוכניות תחקיר

• [HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=MUFRRFTRLII](https://www.youtube.com/watch?v=MUFRRFTRLII) כלבוטק מנעולנים

חשיבותן של תכניות התחקיר:

תכניות תחקיר חשובות מכון שהן חושפות את הציבור להיבטים חיוניים הקשורים לחיינו אך האם התקשורת יכולה לעשות "משפט" לאדם ולחשוף אותו מול הציבור כשאין לה את הסמכות המשפטית לכך?
התקשורת היא לא בית משפט, אך עדיין תפקידה להראות ליקויים במערכות המדינה ולחשוף אותם על ציבור.

האם שווה לסכן את חיו של האדם, אולי לא עשה דבר?

לכן התקשורת מסתכנת בטביעת "לשון הרע" בגלל סיכון והעלבת שמו של אדם, מול הציבור, ללא רשותו.
מכך חשוב מאוד להוכיח מצד התקשורת כי הדברים המתפרסמים :
מבוססים-אמיתיים (או התפרסמו מתוך "תום לב"), וכי יש בתחקיר "עניין ציבורי" ראוי לפרסום.

מקרה שקרה...

בית משפט השלום בתל אביב חייב באחרונה אם ובתה לשלם 15,000 ₪ כפיצויים לשכנותיהן, גם אם ובתה, לאחר שכינו אותן "זונה" ו"בת זונה" לאזני עוברים ושבים והפיצו בשכונה שמועה כי הבת "שוכבת עם ערבי".

השופטת קבעה כי למרות שפרסום לשון הרע היה מקומי והתובעות אינן מפורסמות, הרי שנעשה נזק בסביבת חייהן, מקום בו מצויים קשריהם החברתיים והאנשים האמורים לחוש אליהן כבוד והערכה. "כל אדם זכאי לכבודו ולשמו הטוב, ולפיצוי הולם כאשר בסביבה המצומצמת בה הוא חי מופצת לשון הרע השמה אותו ללעג ולבוז ע"י הסביבה", קבעה השופטת בהחלטתה.

**עליכם לאתר מקרים בהם הוגשה תביעה משפטית נגד עיתונאי
בסוגית לשון הרע.**

מה היתה הכרעת בית המשפט ונימוקיו?

נא הציגו את המקרה בפני הכיתה

קריאת מאמר "טוקבקים"

ודיון כיתתי בנושא לשון הרע בעידן ה"תגוביות": טוקבקים, פייסבוק ועיתונות מקוונת.

למרות שהחוק לא מתייחס באופן ישיר לאינטרנט באמצעי תקשורת,

קיימים פסקי דין שהכריעו כנגד שימוש בלשון הרע גם ברשת.

פרסום טוקבקים מהווה לעיתים עילה להגשת תביעות לשון הרע.

בית המשפט, במקרים אלו, נדרש להכריע האם לפרסום הטוקבק היתה משמעות ומשקל

או בפרסום חסר ערך ודברי הבל.

פעילות בכיתה:

על כל התלמידים להשתתף בהתנסות כיתתית בניסוח טוקבקים לסוגיה טעונה

תוך הבחנה בגבול שבין ביקורת חריפה לבין לשון הרע.

(את הכתבה יבחר המורה ויציג בפני כל הכיתה)

12. צודקים. מופלים לרעה בכל תחום.

איציק כהן (21.10.09)

11. בגלל ההומואים יש רעידות אדמה (לת)

יעקוב (21.10.09)

< מי אמר לך את זה, הרב? (לת)

(21.10.09)

< הרב עובדיה, לאחר הרעידה הלא מראה

(21.10.09)

10. חרדים זה הפרעה נפשית (לת)

סטרייט מבית דתי (21.10.09)

< זה נכון!!!!!! (לת)

יהודה (21.10.09)

לסיום השיעור:

אש בשדה גולשים – ארץ נהדרת

• [HTTP://WWW.MAKO.CO.IL/TV-EREZ-NEHEDERET/SEASON11-ARTICLES/ARTICLE-B9799FD26DBD541006.HTM](http://www.mako.co.il/tv-erez-nehederet/season11-articles/article-B9799FD26DBD541006.htm)

• [HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/KESHET.MAKO/POSTS/10153012748823797](https://www.facebook.com/keshet.mako/posts/10153012748823797)